

М.С. Спічка, ст. гр. УП-07, С.С. Макаренко, викл.
Кіровоградський національний технічний університет

Добровільне соціальне страхування в Україні

В статті розкрита суть добровільного соціального страхування в Україні.
соціальне страхування, країна

Мета розкрити суть добровільного соціального страхування в Україні.

Роль соціального страхування у системі соціального захисту більшості країн світу є визначальною.

Потреба в добровільному соціальному страхуванні виникла одразу ж з появою різних форм власності в Україні. З набуттям незалежності у 1993 році була розроблена і прийнята Концепція соціального забезпечення України, якою передбачалося реформування соціального захисту працюючого населення зокрема запровадження соціального страхування в цьому й полягає актуальність теми.

8 квітня 1996 року згідно з постановою Президії Верховної Ради України від 18 березня 1996 року були проведені парламентські слухання щодо законопроекту "Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування", на яких він був схвалений і рекомендований Верховній Раді розглянути цей законопроект після відповідного доопрацювання.

З урахуванням положень Конституції Основи законодавства України про соціальне страхування були доопрацьовані і подані до Верховної Ради. Парламент розглядав їх тричі у першому читанні, двічі в другому і 14 січня 1998 року прийняв Основи.

Добровільне соціальне страхування – страхування громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, заснованою на особистій власності та виключно особистій праці, а також інших громадян, які мають свідоцтво на право займатися індивідуальною діяльністю, та їхніх помічників.

Вони мають право на всі види забезпечення з державного соціального страхування, встановлені для робітників, службовців і членів кооперативів, за умови сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування України.

Внески сплачуються з доходів за тарифами, які встановлює Кабінет Міністрів України. Розмір доходу визначається в порядку, передбаченому чинним законодавством. Громадяни, які займаються підприємницькою діяльністю за патентом, сплачують внески з тієї суми доходу, з якої визначається плата за патент. Виплату всіх видів забезпечення з державного соціального страхування вказаним громадянам здійснює орган, в якому громадяни зареєстровані як страхувальники (профспілковий орган або орган Фонду соціального страхування України за місцем проживання).

Підставою для виплати є відповідно оформлені документи. Порядок обчислення допомоги, інших видів забезпечення з соціального страхування та розміри їх встановлюються чинним законодавством (Постанова Кабінету Міністрів України від 2.06.1993 «Питання соціального страхування»).

Громадяни можуть укладати з органами державного страхування договір на випадок втрати роботи.

Порядок, періодичність та умови страхування визначаються законодавством України.

Громадяни, які уклали такі договори, не втрачають права на одержання допомоги по безробіттю або матеріальної допомоги в період професійної підготовки і перепідготовки.

На відміну від обов'язкового, добровільне страхування спирається на волевиявлення страхувальника. Форма добровільного страхування реалізується через певні принципи.

По-перше, в ній застосовуються як законодавчі норми, так і добровільні засади. В законодавчому порядку встановлюються об'єкти страхування, що підлягають добровільній формі, та його найбільш загальні умови. Конкретні ж особливості щодо специфіки підписання й виконання страхових договорів розробляються страховою організацією.

По-друге, добровільність цієї форми страхування стосується лише страхувальників, бо страховик неправомірний відмовити в страхуванні об'єктів, якщо немає порушення законодавства.

По-третє, для добровільного страхування властиве неповне охоплення об'єктів, тому що не всі потенційні страхувальники бажають укласти договори страхування.

По-четверте, на відміну від обов'язкового, добровільне страхування завжди діє в межах певного періоду, зумовленого договором. Саме в ньому чітко фіксується початок прав і обов'язків сторін та дата їх припинення. Це має виключне значення, тому що страхове відшкодування (страхова сума) виплачується лише тоді, якщо страховий випадок відбувся в період страхування. Звичайно, можна забезпечити і безперервність добровільного страхування шляхом підписання договору на новий строк.

По-п'яте, права і обов'язки сторін в добровільному страхуванні виникають лише у випадку обов'язкових виплат разового або періодичного страхових внесків, зразу ж після виплати першого з них. Якщо черговий внесок по довгостроковому добровільному страхуванню не виплачується, то дія договору припиняється.

По-шосте, обсяг страхового забезпечення по добровільній формі страхування встановлюється самим страхувальником. Якщо має місце страхування матеріальних об'єктів, то страхувальник може визначити величину страхової суми до верхньої межі — страхової оцінки майна. Розмір страхової суми по договору довгострокового страхування визначається за домовленістю партнерів.

Поєднання двох форм соціального страхування дозволяє створити таку систему, яка забезпечує максимальний обсяг соціального захисту. Прикладом успішного поєднання обов'язкової та добровільної форми соціального страхування є Британська модель системи соціального захисту. Вважаємо, що система соціального страхування України повинна широко використовувати обидві форми: обов'язкову й добровільну, а саме соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального захисту має бути як державною, так і недержавною.

Список літератури

1. Закон України” Про внесення змін до Закону України “Про страхування”// України –business.- 2001.- 6-13 листопада, №44.
2. Александрова М.М. Страхування: Навчально-методичний посібник.- К.: ЦУЛ, 2002-208с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич С.С. Страхова справа. - К.: Т-во «Знання», КОО,2002.-203с.
4. Замков О.М. Страхування: Навчальний посібник / за редакцією д.е.н. О.О. Слюсаренко – К.: Міжнародна агенція «Вее Зонс», 2003-320с.
5. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол.і наук.ред.С.С.Осадець.Вид.2-у, переробл. і доп.-К.: КЕНУ,2002.-599с.

Одержано 14.11.11